

DRUGA GODINA – VASPITAČI – RAZVOJNA PSIHOLOGIJA

Predavanja 16.03.2020.

Literatura:

Razvojna psihologija – Vera Smiljanić

95-109 str.

MOTORNI RAZVOJ

Širlijeva: Motorna aktivnost i motorna kontrola

-
- Aktivnosti deteta odmah nakon rođenja: ritanje, uvijanje, bacakanje rukama i nogama. Pokreti su difuzni, nejasni, nekoordinisani, slučajni i spontani.
 - Vremenom dete stiče kontrolu nad pokretima
 - Dete postiže sve potpuniju kontrolu MIŠIĆIMA koji su vezani za nerve i zajedno sa njima sačinjavaju neuromuskulaturni sistem.
 - Kontrola znači ostvarenje sklada između savijanja i opuštanja mišića
 - USPRAVAN HOD I SPOSOBNOST UPOTREBE RUKE SA OPOZICIJOM PALCA

NAČIN IZUČAVANJA MOTORNOG RAZVOJA

- Prvi podaci dobijeni **biografskom metodom**
- Nakon toga **metoda upitnika**
- **Nedostaci:** neobjektivnost posmatrača i nedovoljna obučenost
- Postoji više prilaza izučavanju motornog razvoja: normativni (Šarlota Biler, Gezel...) i proučavanje prirode i procesa motornog razvoja i ponašanja, modifikacija pojedinih oblika motornog ponašanja...
- Gezel pod motornim ponašanjem podrazumeva kontrolu položaja tela i njegovih delova, lokomociju, prehenziju, opštu telesnu koordinaciju i specijalne motorne veštine.

GEZEL

- Odredio je norme slovnim indeksom koji odgovara određenom postotku učestalosti određenog oblika ponašanja.

Primer: Dete drži glavu uspravno – 4B+, 6C

Hoda bez ičije pomoći – 12A, 18C

Broj označava uzrast deteta u mesecima, a slovni indeks učestalost određene pojave u procentima

A+ umesto procenta od 1 do 19

A umesto procenta od 20 do 49

B+ umesto procenta od 50 do 64

B umesto procenta od 65 do 84

C umesto procenta od 85 do 100

Motorno ponašanje Gezel označava sa M, adaptivno A, lično socijalno P i govor L.

KONTROLA POLOŽAJA TELA I NJEGOVIH DELOVA I LOKOMOCIJA

- Lokomocija - kretanje s jednog mesta na drugo, pokretanje.
- Preduslovi za prohodavanje
- U dizanju brade deteta (od mesec dana) koje leži potrbuške, neki psiholozi vide početke lokomocije.
- Zakonitosti: **Razvoj teče od glave ka nogama!**

Kontrola položaja tela i njegovih delova uvek prethodi kontrolisanim pokretima (Širli).

Ovo potkrepljuje teoriju prema kojoj je motorni razvoj funkcija sazrevanja.

O meseci	Zauzima fetalni položaj (drži zgrčene noge i ruke)
Krajem 1. meseca	Odiže bradu (kad leži potrbuške)
Krajem 2. meseca	Diže gornji deo tela
Krajem 4. meseca	Sedi sa potporom
Krajem 5. meseca	Sedi u krilu
Krajem 7. meseca	Sedi samo
Krajem 8. meseca	Stoji uz nečiju pomoć
Krajem 9. meseca	Stoji samo držeći se uz nameštaj
Krajem 10. meseca	Puzi
Krajem 11. meseca	Hoda kad ga neko vodi
Krajem 13. meseca	Penje se uz stepenice (puzeći)
Krajem 14. meseca	Stoji samo
Krajem 15. meseca	Hoda samo

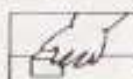
USAVRŠAVANJE HODA KOD DECE

- Istraživači su se koristili filmskim snimanjem i beleženjem otisaka dečjih stopala
- U središtu pažnje bili su **dužina i širina koraka (raskoračenost hoda)** kao i **način na koji dete stavlja stopalo na tle.**
- Pre hodanja – **PUZANJE** (ne prethodi kod sve dece prohodavanju)
- Usavršavajući hod, dete usavršava brzinu i ugao hodanja, kao i dužinu i širinu koraka.
- Brzina raste do 26 nedelja nakon hodanja i onda se malo usporava i ustaljuje → alternativnost u razvoju
- Uslovi sredine?
 - Ne utiču mnogo na vreme kada će dete prohodati (Denis, indijanska plemena)
- Individualne razlike u vremenu prohodavanja i faktori koji utiču (slepa deca, mentalno zaostala deca...)

DOSEZANJE I HVATANJE

- Novorođenče – refleks hvatanja – **nije pod voljnom kontrolom**
- Ruka – jako važan deo tela
- Sposobnost manipulisanja rukom bila je jedan od činilaca sudbonosnog značaja za intelektualni razvoj čoveka kao vrste.
- Hvatanje predmeta je senzomotorna aktivnost
- **Halverson**, eksperiment nakon koga je analizom podataka dobijeno kako teče razvoj upotrebe ruke kod deteta, kroz koje faze taj razvoj prolazi i na kom uzrastu se može očekivati specifično ljudska upotreba ruke sa opozicijom palca kažiprstu.

89
Early Motor Behavior

Type of Grasp	Weeks of Age	
No Contact	16	
Contact Only	20	
Primitive Squeeze	20	
Squeeze Grasp	24	
Hand Grasp	28	
Palm Grasp	28	
Superior-Palm Grasp	32	
Inferior-Forefinger Grasp	36	
Forefinger Grasp	52	
Superior-Forefinger Grasp	52	

- Potvrđuje se zakonitost proksimodistalnog pravca u razvoju i pravca od krupnih ka sitnim mišićima.
- Redosled uspostavljanja kontrole nad rukom je sledeći: kontrola nad ramenim zglobovom, nad laktom, zatim nad prstima i na kraju nad korenom šake.
- Predmet koji se hvata u početku je bliži ulni, a zatim radijusu.
- Dete u početku hvata predmet sa više snage nego što je potrebno
- **Dosezanje i precizno hvatanje** predstavljaju veštinu čiji se razvoj, pod normalnim okolnostima, završava **do 60 nedelja života**.

UZROCI LEVORUKOSTI I TEORIJE

- Više pokušaja da se objasni poreklo pojave dominantnosti jedne strane ljudskog tela (nenaučne do 19.veka, posle toga naučne teorije).
- Mač, opterećenost organima, loše vaspitanje, negativizam, telesna mana.
- Naučno – upitnicima i baterijama testova.
- Teorija o dominantnosti jedne moždane hemisfere
- Dovode je u vezu i sa pitanjem urođenosti ili stečenosti ove osobine
- Procentat levorukih u svetu od 4 do 20%.
- Veći je procenat levorukih kod muške nego kod ženske dece.
- **Govor i levorukost:** dete koje je pokazalo tendenciju levorukosti ako se prisivljava na upotrebu desne ruke, često dolazi do mucanja.

MERENJE LATERALNE DOMINANTNOSTI

- Prvo – pisanje
- Kasnije – baterija testova
- Ispitivanje preferencije (pretežna i radija upotreba jedne ruke, oka, uha...), jačina ruke, brzina kojom se radnja izvodi. Najpouzdanije rezultate pružaju testovi kojima se utvrđuju preferencija i brzina.
- Ambilateralni – podjednako spretni sa obe ruke

OSTALI ASPEKTI MOTORNOG RAZVOJA

- Brzina reakcije – sa uzrastom vreme reakcije ili izvođenja složene motorne radnje se smanjuje.
- Zakopčavanje dugmadi, bacanje lopte, gađanje u metu, skakanje preko konopca, pisanje, crtanje... Sve su funkcije **uzrasta**. Gornja granica brzine reagovanja se obično postiže u poznom detinjstvu.
- Deca sa bržim reakcijama agresivnija i nervoznija.
- **Makgro** – filogenetske i ontogenetske radnje – Filogenetske se moraju razviti da bi dete bilo tretirano kao normalna osoba (sedenje, stajanje, hodanje...). Ontogenetske su veštine koje dete može, ali ne mora da stekne (plivanje, skijanje, vožnja bicikla...)